

Assen, 28 juni 2023
Ons kenmerk 202203359-01075404

BESLUIT VAN GEDEPUTEERDE STATEN VAN DRENTHÉ INZAKE ONTHEFFING OP BASIS VAN HOOFDSTUK 3 VAN DE WET NATUURBESCHERMING (HIERNA WNB)

Ontheffinghouder: Woningstichting De Volmacht
Activiteit: Het renoveren van daken van 38 huurwoningen
Locatie: Complex 408: De Ziel 70-84 (even) en Dopheide 1-43 (oneven) en 6-20 (even) in Rolde

Deze ontheffing wordt verleend voor de periode vanaf 15 juli 2023 tot 15 maart 2024.

Besluit

Gedeputeerde Staten van Drenthe hebben besloten op basis van bijgevoegde motivering (zie bijlage 1) een ontheffing te verlenen aan Woningstichting De Volmacht voor wat betreft de verbodsbepalingen genoemd in:

- artikel 3.1 lid 2 van de Wnb voor de huismus waar het gaat om het opzettelijk beschadigen of vernielen van nesten, rustplaatsen of eieren.
- artikel 3.5 lid 2 en lid 4 van de Wnb voor de gewone dwergvleermuis waar het gaat om:
  - 2. het opzettelijk verstoren;
  - 4. het beschadigen of vernielen van voortplantings- of rustplaatsen.

De ontheffing wordt verleend onder de volgende voorschriften:

1. Algemene voorschriften

- 1.1. De ontheffing wordt slechts voor de hierboven beschreven verbodsbepalingen en genoemde soorten verleend.
- 1.2. Deze ontheffing geldt alleen voor de werkzaamheden behorend bij dit besluit.
- 1.3. De ontheffinghouder dient onverwijld contact op te nemen met de provincie Drenthe indien bij het uitvoeren van de werkzaamheden van het project andere beschermde soorten dan de genoemde worden aangetroffen of andere handelingen als bedoeld in voorschriften 1.1 en 1.2 noodzakelijk zijn.
- 1.4. Deze ontheffing kan uitsluitend gebruikt worden door (medewerkers van) de ontheffinghouder of haar rechtsopvolgers of in opdracht van de ontheffinghouder handelende (rechts-)personen. De ontheffinghouder of haar rechtsopvolgers blijven daarbij verantwoordelijk en aansprakelijk voor de juiste naleving van deze ontheffing.
- 1.5. Tijdens de uitvoering van de werkzaamheden dient een afschrift van deze ontheffing en de bijbehorende brief op de locatie van de werkzaamheden aanwezig te zijn en op verzoek te worden getoond aan de daartoe bevoegde toezichthouders of opsporingsambtenaren.
- 1.6. De ontheffinghouder dient, zodra de datum van aanvang van de werkzaamheden bekend is, doch uiterlijk 7 dagen van tevoren, hiervan melding te maken bij de provincie Drenthe. Dit kan door een e-mail te sturen naar vth@drenthe.nl onder vermelding van het kenmerk van het besluit.
- 1.7. Bij de melding hoort eveneens te worden aangegeven welk ecologisch adviesbureau de ecologische begeleiding biedt tijdens de uitvoering van de werkzaamheden en het meest actuele ecologisch werkprotocol mee te zenden. Indien er tussentijds wordt gekozen om met een ander ecologisch adviesbureau door te gaan, dan dient dit schriftelijk gemeld te worden aan het bevoegd gezag middels vth@drenthe.nl, onder vermelding van het kenmerk van het besluit.

- 1.8. Er dient gewerkt te worden zoals beschreven in het Activiteitenplan dakrenovatie complex 408 in Rolde d.d. 10 november 2022 door Ecogroen bv (hierna: Activiteitenplan), behorend bij dit besluit, tenzij in dit besluit anders staat voorgeschreven.
- 1.9. Kleine wijzigingen in de uitvoering van het project en de hieronder genoemde voorschriften kunnen doorgevoerd worden na afstemming met de ecologisch deskundige én in overleg met het bevoegd gezag. Deze wijziging(en) dienen minimaal ecologisch gelijkwaardig te zijn aan de voorgestelde werkwijze behorend bij de aanvraag.
- 1.10. De in dit besluit beschreven voorschriften dienen in een ecologisch werkprotocol te worden opgenomen. Dit ecologisch werkprotocol dient te allen tijde op de locatie (papier of digitaal) aanwezig te zijn en dient onder betrokken werknemers, met name bij de uitvoerenden op de locatie, bekend te zijn. Werkzaamheden dienen conform dit ecologisch werkprotocol te worden uitgevoerd.
- 1.11. Tijdens de uitvoering van de werkzaamheden dient een (ecologisch) logboek bijgehouden te worden van alle ecologische handelingen. Uit dit logboek dient duidelijk naar voren te komen wanneer en op welke ecologische wijze de hier beschreven voorschriften zijn uitgevoerd. Dit logboek wordt op verzoek getoond aan het bevoegd gezag.
- 1.12. Voorafgaand aan de werkzaamheden dient door een ecologische deskundige vastgesteld te zijn dat er geen beschermde soorten onder de te renoveren daken aan De Ziel en Dopheide in Rolde meer aanwezig zijn.

2. Soort specifieke voorschriften

Huismus

- 2.1. De ontheffinghouder dient bij de planning van de werkzaamheden rekening te houden met de kwetsbare periode van de huismus. De meest kwetsbare periode (voortplantingsperiode) loopt globaal van 1 maart tot 1 september. Daarnaast is de periode vanaf december t/m februari (koude periode) aan te merken als kwetsbare periode. Afhankelijk van het seizoen en de weersomstandigheden kan deze periode langer of korter zijn. De periode voor het uitvoeren van de werkzaamheden dient daarom afgestemd te worden met een ecologisch deskundige op het gebied van de huismus.
- 2.2. Voorafgaand aan de werkzaamheden dienen, buiten de broedperiode, alle woningen waar de werkzaamheden aan worden uitgevoerd, natuurvrij gemaakt te worden onder begeleiding van/door een ter zake kundige ecooloog. Dit dient uitgevoerd te worden conform het gestelde in paragraaf 6.1 van het Activiteitenplan.
- 2.3. Minimaal drie dagen voorafgaand aan de werkzaamheden dient door een ter zake kundige ecooloog vastgesteld te zijn dat er geen huismussen in de verblijfplaatsen/ gebouwen meer aanwezig zijn.
- 2.4. De ontheffinghouder dient voor de permanente situatie over de gehele daklengte van alle gerenoveerde woningen aan beide zijden van het dak minimaal tot de derde panlat het dak vrij te houden van vogelschroot, waardoor het dakvlak tot aan de derde panlat toegankelijk is voor de huismus, conform paragraaf 6.1.4 van het Activiteitenplan.

Gewone dwergvleermuis

- 2.5. De ontheffinghouder dient bij de planning van de werkzaamheden rekening te houden met de kwetsbare periodes van de gewone dwergvleermuis. Eén van de drie verblijfplaatsen die verloren gaan bij de geplande dakrenovatie wordt gebruikt als paarverblijfplaats. De andere twee verblijfplaatsen die verloren gaan betreffen zomerverblijfplaatsen. Hierdoor loopt de (meest) kwetsbare periode globaal van april tot november. Afhankelijk van het seizoen en de klimatologische omstandigheden kan deze periode langer of korter zijn. De periode voor het uitvoeren van de werkzaamheden dient daarom afgestemd te worden met een ecologisch deskundige op het gebied van voornoemde soort.

- 2.6. De ontheffinghouder dient, voorafgaand aan de werkzaamheden, minimaal twaalf tijdelijke vleermuiskasten type VKWS01 Vivara pro (of vergelijkbaar model A), geschikt voor de gewone dwergvleermuis, aan te bieden, conform paragraaf 6.1.4 en bijlage 4 van het Activiteitenplan.
- 2.7. Er dient bij het plaatsen van de vleermuiskasten een gewenningsperiode in acht genomen te worden van minimaal zes maanden voorafgaand aan de start van het paarseizoen voor de paarverblijfplaats en minimaal drie maanden voor de zomerverblijfplaatsen (waarbij alleen de maanden april tot en met oktober meetellen) en waardoor de gewone dwergvleermuis in staat is om de nieuwe verblijfplaatsen te lokaliseren, gezien dit het actieve seizoen van de diersoort betreft.
- 2.8. Deze kasten dienen tenminste tot één jaar nadat de permanente verblijfplaatsen zijn gerealiseerd beschikbaar te blijven voor de gewone dwergvleermuis. Verwijdering van deze tijdelijk kasten mag na deze periode alleen geschieden buiten de kwetsbare periode, dan wel binnen de kwetsbare periode als door een ter zake kundige ecooloog is vastgesteld dat de kasten niet in gebruik zijn.
- 2.9. Bij het natuurvrij maken dient rekening gehouden te worden met de kwetsbare periodes (zomer- en paarverblijf) van de gewone dwergvleermuis, welke globaal tussen april en november ligt. Het natuurvrij maken mag pas gebeuren na de van toepassing zijn de gewenningsperiode voor gewone dwergvleermuis. De periode voor het uitvoeren van natuurvrij maken dient daarom afgestemd te worden met een ecologisch deskundige op het gebied van voornoemde soort.
- 2.10. Het natuurvrij maken bestaat uit het ongeschikt maken voor vleermuizen van de te renoveren woningen door alle openingen tussen gevel en kantpan en overige kieren en spleten in de kopgevel dicht te maken met rugvulling. Op de kopgevels moet minimaal zes plekken per gevel de rugvulling onderbroken worden. Op deze plekken worden exclusion flaps geplaatst waardoor vleermuizen de betreffende woning kunnen verlaten, maar niet meer terug kunnen keren. In geen geval mag PUR gebruikt worden bij het natuurvrij maken van de woningen.
- 2.11. Minimaal drie dagen voorafgaand aan de werkzaamheden dient door een ter zake kundige ecooloog vastgesteld te zijn dat er geen gewone dwergvleermuizen in de verblijfplaatsen/ gebouwen meer aanwezig zijn.
- 2.12. De ontheffinghouder dient voor de permanente situatie minimaal twaalf inbouwkasten (type IBVL06 Vivara pro (of vergelijkbaar)), geschikt voor de gewone dwergvleermuis aan te bieden conform het paragraaf 6.1.4 en bijlage 5 van het Activiteitenplan. Er worden twee inbouwkasten per kopgevel gerealiseerd. De twee inbouwkasten per kopgevel moeten worden geschakeld, bijvoorbeeld met Vivara pro Inbouwsteen B VL 07. De inbouwkasten mogen in geen geval beschenen worden met direct kunstlicht en de aanvliegroute moet permanent vrij zijn van obstakels.
- 2.13. Zowel de tijdelijke als permanente voorzieningen voor de gewone dwergvleermuis dienen geplaatst te worden conform het meest actuele Kennisdocument van BIJ12 voor de gewone dwergvleermuis en/of op basis van expert judgement van de ter zake kundige ecooloog.
- 2.14. Op enkele gevels van woningen binnen het projectgebied bevinden zich reeds vleermuiskasten (voor exacte locatie zie bijlage 2 van het Activiteitenplan). Deze kasten dienen tijdens de werkzaamheden te allen tijde beschikbaar te blijven. Dit betekent dat eventueel te plaatsten steigers zonder steigerdoek worden gebruikt en dat niets, dus ook de buizen van de steigers, de invliegopening van de vleermuiskast mag blokkeren. Aanwezige steigerbuizen dienen ten minste 50 centimeter onder de invliegopening van de vleermuiskasten geplaatst te worden, eventueel aanwezige vloerplaten dienen minimaal één meter onder de invliegopening van de vleermuiskasten geplaatst te worden. Buizen en vloerplanken dienen minimaal 50 centimeter boven de vleermuiskast geplaatst te worden. Eventueel te gebruiken materiaal dient aan het eind van elke dag van de steigers gehaald te worden om blokkade van de vleermuiskast te voorkomen. Zodra de steiger niet meer nodig is bij een gevel waar reeds een vleermuiskast hangt, wordt deze steiger dezelfde dag nog weggehaald. Daarnaast mogen er geen bouwlampen of verlichting op de gevels met de vleermuiskasten worden gericht en mag er geen harde muziek worden afgespeeld in de directe omgeving (op de stijgers) van de vleermuiskasten.

3. Overige voorschriften

- 3.1. Een ecologisch deskundige op het gebied van de soorten waarvoor ontheffing is verleend, dient tenminste aanwezig en/of betrokken te zijn tijdens de volgende momenten:
  - 3.1.1. bij het natuurvrij maken, voorafgaand aan de werkzaamheden, ter controle of het natuurvrij maken op de juiste manier is uitgevoerd;
  - 3.1.2. tijdens het aanbrengen van de alternatieve tijdelijke verblijfplaatsen voor de gewone dwergvleermuis op geschikte locaties;
  - 3.1.3. bij de start van de werkzaamheden, inclusief het plaatsen van de steigers bij de bestaande vleermuiskasten;
  - 3.1.4. bij het aanbrengen van de alternatieve permanente verblijfplaatsen voor de gewone dwergvleermuis en het plaatsen van de verhoogde vogelschroot i.v.m. alternatieve permanente verblijfplaatsen voor de huismus;
  - 3.1.5. bij het verwijderen van de tijdelijke voorzieningen voor de gewone dwergvleermuis.
- 3.2. Bovenstaande momenten worden beschreven in het ecologisch logboek door de ter zake kundig ecooloog.

4. Zorgplicht

- 4.1. De ontheffinghouder dient voldoende zorg in acht te nemen voor in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving. Activiteiten of werkzaamheden die leiden tot negatieve effecten op plant- of diersoorten, zoals het verwijderen van bosschages en bomen of kunstmatige lichtverstoring, dienen achterwege gelaten te worden of zo uitgevoerd te worden dat de effecten tot het minimum worden beperkt.
- 4.2. In navolging van het voorgaande voorschrift dient de ontheffinghouder rekening te houden met het broedseizoen van alle vogelsoorten. De werkzaamheden dienen zoveel als mogelijk uitgevoerd te worden buiten het broedseizoen. Indien dit niet mogelijk is, dient een ecologisch deskundige voorafgaand aan de werkzaamheden het projectgebied te controleren op in gebruik zijnde nesten. Indien er in gebruik zijnde nesten worden aangetroffen, worden de werkzaamheden uitgesteld tot na het broedseizoen van die betreffende vogelsoort. Het plangebied dient hiervoor te worden vrijgegeven door de ter zake kundige ecooloog.

Gedeputeerde Staten voornoemd,
namens dezen,

J.G. Lüchtenborg,
teammanager Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving

Afschrift aan:

- Woningstichting De Volmacht (digitaal);
- Ecogroen (digitaal);
- het College van Burgemeester en Wethouders van Aa en Hunze (digitaal).

Ontheffingstermijn

Het kan voorkomen dat de in de ontheffing gestelde termijn niet voldoende is om de werkzaamheden waarop de ontheffing betrekking heeft uit te voeren. Om onnodige vertraging van het traject te

voorkomen wordt in dat geval geadviseerd om minimaal vier maanden voor het verstrijken van deze termijn een nieuwe aanvraag in te dienen.

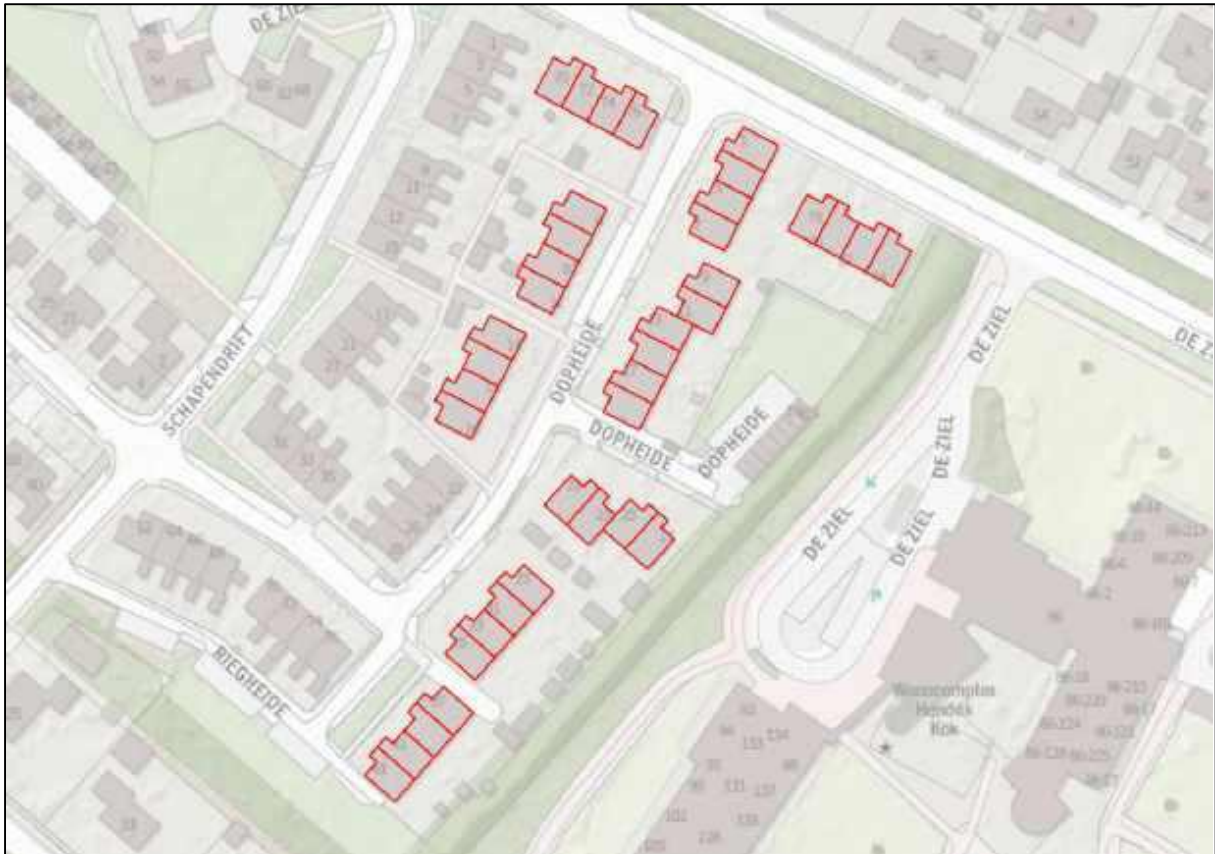
Bezwaar

Belanghebbenden die het niet eens zijn met dit definitieve besluit, kunnen binnen zes weken na de dag van verzending van dit besluit een bezwaarschrift indienen bij het college van Gedeputeerde Staten van Drenthe. Voor meer informatie over de bezwaarprocedure zie <http://provincie.drenthe.nl/loket/bezwaarschriften>.

BIJLAGE 1: MOTIVERING BIJ BESLUIT

1. Aanvraag en procesverloop

Op 10 november 2022 hebben wij een aanvraag ontvangen voor een ontheffing van de Wnb van Ecogroen namens Woningstichting De Volmacht (hierna ontheffinghouder). De aanvraag heeft betrekking op het renoveren van daken van 38 woningen, zijnde Complex 408: De Ziel 70-84 (even) en Dopheide 1-43 (oneven) en 6-20 (even) in Rolde binnen de gemeente Aa en Hunze. De ontheffinghouder heeft ontheffing aangevraagd voor de verbodsbepalingen genoemd in artikel 3.1 lid 2 en artikel 3.5 lid 2 en 4 van de Wnb voor respectievelijk de huismus en de gewone dwergvleermuis.

Figuur 1: Projectgebied met in rood omkaderd de 38 onderhavige woningen (bron: Activiteitenplan dakrenovatie complex 408 in Rolde)

2. Wettelijk kader

De diverse aangetroffen diersoorten binnen het plangebied worden beschermend volgens verschillende beschermingsregimes van de Wnb.

2.1 Vogelrichtlijn

De huismus is een beschermde inheemse vogelsoort als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn en zijn zodoende beschermd op grond van artikel 3.1 van de Wnb.

- Op grond van artikel 3.1 lid 1 van de Wnb is het verboden om opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn te doden of te vangen.
- Op grond van artikel 3.1 lid 2 van de Wnb is het verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.

- Op grond van artikel 3.1 lid 4 van de Wnb is het verboden vogels als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te storen.
- Op grond van artikel 3.1 lid 5 van de Wnb is het verbod, bedoeld in het vierde lid, niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.

Er worden bij uitvoering van de gevraagde werkzaamheden geen huismussen opzettelijk gedood of gevangen, zodoende is er geen sprake van een overtreding bedoeld in artikel 3.1 lid 1.

Het nest van een vogel, zoals bedoeld in artikel 3.1 lid 2 van de Wnb is de plaats die een vogel gebruikt voor het leggen en uitbroeden van de eieren en het grootbrengen van de jongen, voor zover het geen nestvlinder betreft. Ook de inhoud en de functionele omgeving van het nest dient te worden beschermd voor zover het broedsucces hiervan afhankelijk is. Artikel 3.1 lid 2 van de Wnb is gedurende het broedseizoen van toepassing op alle in gebruik zijnde nesten van vogels. Nesten van de huismus zijn daarnaast op basis van vaste jurisprudentie bovendien jaarrond beschermd. Dit houdt in dat ook buiten het broedseizoen de nesten beschermd zijn en niet mogen worden vernield of weggehaald. Aangezien hier sprake is van het tijdelijk ontoegankelijk maken van vaste nesten van de huismus vanwege de renovatiewerkzaamheden is er sprake van een overtreding van artikel 3.1 lid 2 van de Wnb, waarvoor ontheffing wordt aangevraagd.

Op grond van artikel 3.1 lid 4 van de Wnb is het daarnaast verboden om vogels als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te (ver)storen. Hoewel hier sprake van is bij aanvang (natuurvrij maken) van de werkzaamheden, blijkt uit het Activiteitenplan dat er tijdens de werkzaamheden voldoende alternatieve verblijfplaatsen beschikbaar blijven voor de huismus waarmee eventuele verstoring geen wezenlijke invloed zal hebben op de staat van instandhouding van de soort. Derhalve kan hier gebruik gemaakt worden van de vrijstelling in artikel 3.1 lid 5 van de Wnb.

2.2 *Habitatrichtlijn*

De gewone dwergvleermuis is een beschermde inheemse zoogdiersoort als bedoeld in bijlage IV onderdeel a bij de Habitatrichtlijn en bijlage II van het verdrag van Bern en zijn zodoende beschermd op grond van artikel 3.5 van de Wnb.

- Op grond van artikel 3.5 lid 1 van de Wnb is het verboden om in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV onderdeel a bij de Habitatrichtlijn bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage 1 bij het Verdrag van Bonn in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.
- Op grond van artikel 3.5 lid 2 van de Wnb is het verboden om dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren.
- Op grond van artikel 3.5 lid 4 van de Wnb is het verboden om de voorplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in het eerste lid te beschadigen of te vernielen.

Er worden bij uitvoering van de gevraagde werkzaamheden geen gewone dwergvleermuizen opzettelijk gedood of gevangen, zodoende is er geen sprake van een overtreding bedoeld in artikel 3.5 lid 1.

Onder voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van vleermuizen als bedoeld in artikel 3.5 lid 4 van de Wnb vallen o.a. kraamverblijven, zomerverblijven, paarverblijven en winterverblijven alsmede essentiële vliegroutes en foerageergebieden leidend naar deze verblijfplaatsen. Voornoemde is van vitaal belang voor een gunstige staat van instandhouding van de vleermuizen. Tijdelijke, seizoensgebonden verblijfplaatsen als holen die van belang zijn voor de gunstige staat van instandhouding van een soort op populatieniveau of per individu zijn ook beschermd op grond van artikel 3.5 lid 4 van de Wnb. Aangezien de onderhavige werkzaamheden tot gevolg hebben dat de bestaande verblijfplaatsen voor de gewone dwergvleermuis niet meer toegankelijk zijn tijdens en na uitvoering werkzaamheden, is er sprake van een strijdigheid met artikel 3.5 lid 4 van de Wnb,

waarvoor ontheffing wordt aangevraagd. Indien de voorschriften van deze ontheffing correct worden nageleefd, is er van vernieling van foerageergebied of vliegroutes geen sprake.

Naast artikel 3.5 lid 4 van de Wnb is ontheffing aangevraagd voor artikel 3.5 lid 2 van de Wnb. Gelet op de werkzaamheden valt niet uit te sluiten dat er sprake is van opzettelijke verstoring van de gewone dwergvleermuis. Om die reden is ontheffing van de verbodsbepaling in artikel 3.5 lid 2 van de Wnb eveneens noodzakelijk.

2.3 Beoordelingsgronden ontheffing verlening

Op grond van artikel 1.10 lid 3 van de Wnb dienen wij bij het afgeven van een ontheffing op grond van de Wnb rekening te houden met de vereisten op economisch, sociaal en cultureel gebied en de regionale en lokale bijzonderheden. In dit geval zien wij, deze belangen in acht genomen, geen reden om de ontheffing anders vorm te geven.

3. De situatie

Woningstichting De Volmacht heeft het voornemen om daken van huurwoningen van complex 408 te vervangen. Het betreft 38 woningen aan De Ziel 70-84 (even), Dopheide 1-43 (oneven) en 6-20 (even) in Rolde. De daken verkeren in een slechte staat en de pannen zijn verzadigd, waardoor lekkages zijn/ kunnen ontstaan. Daarnaast zijn de daken nog niet geïsoleerd. Er worden daarom nieuwe daken gerealiseerd, welke van isolatiemateriaal worden voorzien. Door het realiseren van de dakvervanging wordt de huidige lekkageoverlast gestopt en tevens wordt de huidige bebouwing voorzien van een hoger energie label en wordt de wijk duurzamer.

Aangezien is vastgesteld dat er sprake is van achttien nesten van de huismus en één paarverblijfplaats en twee zomerverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis onder de bestaande daken/ windveren, hebben de geplande renovatiewerkzaamheden gevolgen voor deze soorten. Hiervoor geldt een ontheffingsplicht in het kader van de Wnb, welke onder strikte voorwaarden (o.a. mitigatie en compensatie) kan worden verleend. De exacte locatie van de aanwezige verblijfplaatsen is in een kaart weergegeven in bijlage 2 (gewone dwergvleermuis) en 3 (huismus) van het Activiteitenplan.

3.1 Uitgevoerd onderzoek

Tijdens een veldbezoek op 12 april 2022 is het projectgebied onderzocht en is aandacht besteed aan de beschermde soorten binnen de Wet natuurbescherming. Het projectgebied en de directe omgeving (zone 50 meter) is onderzocht waarbij alle soortgroepen zijn geïventariseerd, waarbij de nadruk heeft gelegen op zoogdieren en vogels met jaarrond beschermde nestplaatsen. In combinatie met de terreingesteldheid, bekende verspreidingsgegevens (NDFF, 2022) en expert judgement is vervolgens een uitspraak gedaan over mogelijk aanwezige beschermde soorten. Uit de ecologische quickscan kwam naar voren dat er extra onderzoek nodig was naar huismus, vleermuizen en gierzwaluw. Gevolgen voor overige soorten zijn uitgesloten. De resultaten van het quickscan veldbezoek zijn verwerkt in een natuurtoets, die als bijlage 1 bij het Activiteitenplan is gevoegd.

Er is naar aanleiding van de ecologische quickscan aanvullend onderzoek uitgevoerd om de functie van het projectgebied voor huismus, gierzwaluw en vleermuizen in beeld te brengen. Het nader onderzoek naar deze soorten staat beschreven in paragraaf 3.1.2 van het Activiteitenplan. Uit het nader onderzoek bleek dat er achttien nesten van de huismus onder de te renoveren daken aanwezig zijn, er één paarverblijfplaats en twee zomerverblijven van de gewone dwergvleermuis aanwezig zijn onder of nabij de windveren van de te renoveren daken. Daarnaast is gebleken dat er geen gierzwaluwnesten aanwezig zijn aan de te renoveren woningen. Wel zijn gierzwaluwnesten in de directe omgeving waargenomen. De locatie van deze nesten is te zien in bijlage 3 van het

Activiteitenplan. Aangezien deze nesten zich buiten de invloedssfeer bevinden van het gevraagde project, worden negatieve gevolgen voor gierzwaluwen bij uitvoering van de werkzaamheden uitgesloten.

Ook blijkt uit het nader onderzoek dat er vleermuiskasten aan woningen in gebruik zijn door de gewone dwergvleermuis. Aan de te renoveren woningen binnen het plangebied zijn twee kasten in gebruik als zomerverblijfplaats en één kast is in gebruik als paarverblijfplaats. De werkzaamheden worden zodanig uitgevoerd dat er geen verstoring plaatsvindt van vleermuizen in deze kasten. Daarnaast zijn er nog vier vleermuiskasten aan woningen net buiten het plangebied in gebruik als zomerverblijfplaats. Ook voor deze verblijfplaatsen geldt dat er geen gevolgen zijn te verwachten bij uitvoering van de werkzaamheden. De situering van de in gebruik zijnde verblijfplaatsen is weergegeven in de kaart in bijlage 2 van het Activiteitenplan.

3.2 Tijdelijke compensatie en permanente mitigatie

Tijdens uitvoering van de dakrenovatiwerkzaamheden zijn de verblijfplaatsen van de huismus tijdelijk niet meer beschikbaar en voor de gewone dwergvleermuis zijn deze ook na uitvoering van de werkzaamheden niet meer beschikbaar als verblijfplaats omdat de windveer geen toegang meer geeft tot het dak.

Tijdelijke compensatie huismus

Op basis van het uitgevoerde onderzoek blijkt dat in de omgeving meerdere geschikte woningen aanwezig zijn waar geen verblijfplaatsen van huismus zijn vastgesteld tijdens het nader onderzoek en waarvan de daken niet binnen dit gevraagde project worden gerenoveerd. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om de adressen Dopheide 22-28, Schapendrift 1-23 en Riegheide 29-35 en 62-76. In al deze woningen is verhoogd vogelschroot aanwezig. Waardoor de dakrand, minstens tot en met onder de eerste pan toegankelijk is voor de huismus. Deze onbezette alternatieven zijn per direct beschikbaar voor de huismus, waardoor er sprake is van een ruime gewenningsperiode. De verwachting is dan ook dat het aanbod van geschikte nestplaatsen niet limiterend is voor de lokale populatie huismussen in het projectgebied.

Daarnaast worden de werkzaamheden buiten het broedseizoen uitgevoerd en zijn de te renoveren daken voor het eerstvolgende broedseizoen weer geschikt als nestplaats voor de huismus. Daarom wordt het aanbrengen van extra tijdelijke voorzieningen niet noodzakelijk geacht.

Tijdelijke compensatie gewone dwergvleermuis

Uiterlijk 15 februari 2023 zijn er twaalf tijdelijke vleermuiskasten type VKWS01 Vivara pro (of vergelijkbaar model A), geschikt voor de gewone dwergvleermuis, aangeboden. De locatie van deze tijdelijke vleermuiskasten is weergegeven op de kaart in bijlage 4 van het Activiteitenplan. Hiermee wordt voldaan aan de gewenningsperiode en de compensatiefactor van de gewone dwergvleermuis voor paar- en zomerverblijf, zoals omschreven in het kennisdocument versie juli 2017.

Deze tijdelijke voorzieningen moeten minimaal één jaar tot na het beschikbaar komen van de permanente voorzieningen functioneel voor gebruik door de gewone dwergvleermuis blijven hangen. De tijdelijke voorzieningen moeten worden opgehangen onder ecologische begeleiding om te garanderen dat deze conform het kennisdocument worden geplaatst. Ook het verwijderen van de tijdelijke voorzieningen moet gebeuren onder ecologische begeleiding om te garanderen dat deze niet door beschermde soorten in gebruik is. Wanneer het wel nog door beschermde soorten wordt gebruikt, mag het niet worden verwijderd (zonder ontheffing Wnb).

Permanente mitigatie huismus

In alle te renoveren woningen wordt na renovatie het vogelschroot over de gehele daklengte en aan beide zijden verhoogd aangebracht op de derde panlat. Hierbij wordt gezorgd dat deze ruimte onder

de eerste dakpan, net als in de huidige situatie, toegankelijk is voor de huismus om te gebruiken als nest- en verblijfplaats. Hierdoor komen nest- en verblijfplaatsen vrij over de gehele daklengte, wat ruim voldoet aan de minimaal te realiseren permanente voorzieningen. De permanente voorzieningen voor de huismus zijn conform het paragraaf 6.1.4 van het Activiteitenplan uiterlijk voor het eerstvolgende broedseizoen gereed.

Permanente mitigatie gewone dwergvleermuis

Per aangetroffen verblijfplaats van de gewone dwergvleermuis worden conform het kennisdocument van de gewone dwergvleermuis (BIJ12, 2017a) vier alternatieve voorzieningen gerealiseerd in de vorm van inbouwkasten (type IBVL06 Vivara pro (of vergelijkbaar), geschikt voor de gewone dwergvleermuis. Er worden twee inbouwkasten per kopgevel gerealiseerd. De locaties van deze te plaatsen permanente voorzieningen is terug te vinden op de kaart in bijlage 5 van het Activiteitenplan. De twee inbouwkasten per kopgevel moeten worden geschakeld, bijvoorbeeld met Vivara pro Inbouwsteen B VL 07. De inbouwkasten mogen in geen geval beschreven worden met direct kunstlicht en de aanvliegroute moet permanent vrij zijn van obstakels. De inbouwkasten moeten worden geplaatst onder ecologische begeleiding om te garanderen dat deze op een voor de gewone dwergvleermuis functionele wijze wordt geplaatst.

3.3 *Natuurvrij maken*

Voorafgaand aan de dakrenovatie werkzaamheden, worden alle lengte- en kopgevels tussen 1 september en 1 november natuurvrij gemaakt. Om woningen natuurvrij te maken worden alle openingen tussen gevel en kantpan, en overige kieren en spleten in de kopgevel, dicht gezet met rugvulling. Op de kopgevels wordt op minimaal zes plekken per gevel de rugvulling onderbroken. Op deze plekken worden exclusion flaps geplaatst, waardoor vleermuizen de betreffende woning kunnen verlaten, maar niet meer terug kunnen keren.

Het natuurvrij maken vindt plaats na het broedseizoen van de huismus en voor de inactieve winterperiode van de gewone dwergvleermuis. De exacte timing van het natuurvrij maken is afhankelijk van meteorologische omstandigheden en dient te worden bepaald door en worden uitgevoerd onder begeleiding van een ecologisch deskundige op het gebied van de gewone dwergvleermuis en de huismus. Na afronding van het ongeschikt maken controleert de ecologisch deskundige of de woningen correct ongeschikt zijn gemaakt. Na het ongeschikt maken wordt minimaal drie nachten met voor vleermuizen geschikte vliegomstandigheden (> 10 graden, weinig wind en maximaal motregen) gewacht met de renovatie werkzaamheden, totdat de vleermuizen met zekerheid de natuurvrij gemaakte verblijfplaatsen hebben verlaten. De uitvoering van en de bevindingen tijdens het natuurvrij maken moet worden geregistreerd in het ecologisch logboek.

De bestaande vleermuiskasten die reeds aan de gevels van enkele woningen hangen, worden niet dichtgemaakt en zijn, ook tijdens het natuurvrij maken van de woningen en uitvoering van de werkzaamheden, te allen tijde beschikbaar voor vleermuizen.

4. Overwegingen

Uit de relevante wet- en regelgeving blijkt dat de aangevraagde ontheffing alleen kan worden verleend als er geen andere bevredigende oplossing bestaat, de ontheffing aangevraagd wordt onder een aangewezen belang en de gunstige staat van instandhouding van de soort niet in het geding is. De ontheffinghouder heeft aangegeven te voldoen aan de voorwaarden zoals deze worden gesteld in artikel 3.3 en 3.8 van de Wnb.

4.1 *Alternatievenafweging*

Het uitvoeren van de werkzaamheden is locatie gebonden en kan niet op een andere plek worden uitgevoerd, het betreft immers het renoveren van daken van bestaande woningen.

Alternatieve inrichtingsplannen vormen geen bevredigende optie. De daken verkeren in een slechte staat en de pannen zijn verzadigd, waardoor lekkages zijn/kunnen ontstaan. Door het realiseren van de dakvervanging wordt de huidige lekkageoverlast gestopt en tevens wordt de huidige bebouwing voorzien van een hoger energie label en wordt de wijk duurzamer. Het achterwege blijven van deze dakrenovatie loopt niet in lijn met de klimaatopgave die moet worden uitgevoerd. Tevens zal langdurige lekkage in de woningen gezondheidsklachten bij inwoners kunnen veroorzaken. Het alternatief op deze dakrenovatie is het slopen van de bebouwing en realiseren van nieuwbouw. Dit zou echter geen meerwaarde hebben voor de aangetroffen soorten, aangezien ook dan verblijfplaatsen voor beschermde dieren verloren gaan.

Doormiddel van planning in tijd en het nemen van mitigerende- en compenserende maatregelen worden de mogelijke voorzorgsmaatregelen genomen om negatieve effecten voor beschermde soorten tijdens de uitvoering van de werkzaamheden tot een minimum te beperken. De planning is zo goed als mogelijk aangepast aan de functies die het projectgebied heeft voor de huismus en de gewone dwergvleermuis.

Voor de ingreep bestaat geen andere bevredigende oplossing.

4.2 *Belangenafweging*

De ontheffinghouder geeft in de aanvraag aan te werken in het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid, genoemd in artikel 3.3 lid 4 onder b punt 1 van de Wnb. Daarnaast wordt aangegeven te werken in het In het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten genoemd in artikel 3.8 lid 5 onder b punt 3 van de Wnb.

De renovatie van de daken is een technische noodzaak. De daken verkeren in een slechte staat en de pannen zijn verzadigd, waardoor lekkages zijn/kunnen ontstaan. Dit leidt tot schimmelvorming en een ongezond leefklimaat in woningen. Door de voorgenomen plannen vindt verbetering van het huidige woon- en leefklimaat plaats. De woningen zijn na renovatie duurzamer, door een lager energieverbruik en dus lagere CO₂-uitstoot. Door uitvoering van de renovatiewerkzaamheden draagt dit project bij aan het Energieakkoord, waarin door meer dan 40 organisatie is afgesproken om woningen te voorzien van een gemiddeld energielabel B. Na renovatie voldoen de woningen aan de huidige eisen voor woningen. Als dergelijke vernieuwingen uitblijven zijn er op wijkniveau negatieve effecten op volksgezondheid (blootstelling aan lekkage en bijkomende schimmelvorming en gezondheidsschade door slechte, ongezonde huizen) en leefbaarheid en sociale veiligheid (vervallen huizen, leegstand, krimp) te verwachten.

Wij kunnen instemmen met de in de aanvraag beschreven belangen. De belangen vormen een voldoende onderbouwing om het optreden van (beperkte) negatieve effecten op de aangevraagde soorten te rechtvaardigen.

4.3 *Staat van instandhouding*

Er is een onderscheid te maken in de landelijke en lokale staat van instandhouding. Per categorie mogen de werkzaamheden geen negatieve invloed hebben.

Huisumus

De landelijke staat van instandhouding van de huismus is beoordeeld als ongunstig. De landelijke populatie broedparen wordt geschat op 600.000-1.000.000 (www.sovon.nl). De laatste jaren vertoont de populatie in Drenthe een matige toename. In de gemeente Aa en Hunze zijn de afgelopen 10 jaar 4.622 waarnemingen van huismus bekend (NDFF, 2022). Gezien de grote hoeveelheid waarnemingen van de huismus en het ruime aanbod van geschikte verblijfplaatsen en geschikt

foerageergebied in de gemeente Aa en Hunze wordt de lokale staat van instandhouding van de huismus ingeschat als gunstig.

Gewone dwergvleermuis

De gewone dwergvleermuis is in Nederland de meest algemeen voorkomende vleermuisensoort. De landelijke staat van instandhouding van de gewone dwergvleermuis is beoordeeld als onbekend. De soort is in de Rode Lijst (NL) Zoogdieren (2020) aangemerkt als 'Thans niet bedreigd' ([www.zoogdiervereniging](http://www.zoogdiervereniging.nl)). In de gemeente Aa en Hunze zijn de afgelopen 10 jaar 258 waarnemingen van gewone dwergvleermuis bekend (NDFF, 2022). Gezien de grote hoeveelheid waarnemingen van gewone dwergvleermuis en het ruime aanbod van geschikte verblijfplaatsen en geschikt foerageergebied in de gemeente Aa en Hunze wordt de lokale staat van instandhouding van gewone dwergvleermuis ingeschat als gunstig.

Conclusie

Door het treffen van de juiste en voldoende alternatieve maatregelen voor de soorten zoals in bovenstaande staat omschreven, en het gegeven dat er geen individuen worden gedood of gevangen, worden negatieve effecten op de gunstige staat van instandhouding van de soorten niet verwacht.

4.4 Zorgplicht en broedseizoen

Naast de soorten waarvoor de ontheffinghouder de ontheffing heeft aangevraagd kunnen ook andere soorten worden aangetroffen tijdens de uitvoering van de werkzaamheden. Artikel 1.11 van de Wnb gebiedt eenieder voldoende zorg in acht te nemen voor Natura 2000-gebieden, bijzondere nationale natuurgebieden en voor in het wild levende planten en hun directe leefomgeving. Activiteiten of werkzaamheden die leiden tot negatieve effecten op gebieden of specifieke plant- of diersoorten dienen achterwege gelaten te worden, of zo uitgevoerd te worden dat negatieve effecten worden beperkt of ongedaan gemaakt.

Naast de zorgplicht dient de ontheffinghouder ook rekening te houden met het broedseizoen van vogels. Werkzaamheden die een negatief effect kunnen hebben op het broedsucces van vogels dienen uitgesteld te worden. Een ecologisch deskundige dient vast te stellen dat het broedseizoen voor de op het plangebied aanwezige (beschermde) soorten ten einde is.

5. Conclusie

Gelet op vorenstaande besluiten wij ontheffing van de Wnb te verlenen. Aan deze ontheffing zijn de voorschriften verbonden zoals vermeld in dit besluit.